

61. *Carpinus orientalis* Mill.

Novo nahajališče v Posočju

New locality in the Soča Valley

9947/2 (UTM UM90) Slovenija: Srednje Posočje, Dolenje Deskle, desni breg Soče, približno 50 do 100 m dolvodno od mostu čez Sočo in spomenika padlim talcem, pobočje med cesto in železniško progo, okoli 100 m n. m., na več krajih in več dreves v pionirskem gozdu. Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 27. 10. 2005, delovni herbarij ZRC SAZU.

Vzhodnosredozemska vrsta *Carpinus orientalis* (BRUS 1999: 125) je v Sloveniji razširjena na Krasu (razmeroma redko), v Istri (razmeroma pogosto) in na Kočevskem (dolina Kolpe, Mala gora nad Ribnico, Kočevska Mala gora, Predgrad) – T. WRABER (1989: 9), BRUS (1999: 125), MARTINČIČ (1999: 196). Karto njene razširjenosti v Sloveniji so izdelali Marija GOGALA (1990: 23, upoštevala je le popise dr. Maksa Wraberja) in JOGAN in sodelavci (2001: 93). V tej arealni karti sta poleg nahajališč na Krasu, v Istri in na Kočevskem označeni tudi dve nahajališči v Vipavski dolini.

Pri naših skoraj dvajsetletnih raziskavah rastlinstva in rastja Posočja kraškega gabra doslej nismo nikoli opazili (tudi ne na najtoplejših, z najbolj submediteranskim rastjem poraslih pobočjih Sabotina in Skalnice), prav tako nismo zasledili pisnih podatkov o njegovem tukajšnjem pojavljanju. Tudi v sosednji italijanski avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini (POLDINI 1991: 243, 2002: 120) ta vrsta uspeva le na Krasu in v priobalnem delu, ni pa podatkov o uspevanju v gričevju Brd in v prigorju Juljskih Alp.

Novo nahajališče ob krajevni cesti med Plavami in Anhovim (oz. med zaselkoma Ložice in Robidni Breg), nasproti Dolenjih Deskel, je na položnem do zmerno strmem prisojnjem pobočju, na laporju, deloma konglomeratu, na evtričnih rvjavih tleh. Opazili smo ostanke starih teras. Pobočje, ki je spodaj omejeno s cesto in zgoraj s traso železniške proge (širina pasu med cesto in železnico je le okoli 30 m), porašča mešan pionirski gozd, deloma še grmišče, gradna (*Quercus petraea*), cera (*Q. cerris*), puhastega hrasta (*Q. pubescens*), robinije (*Robinia pseudacacia*), češnje (*Prunus avium*), črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), malega jesena (*Fraxinus ornus*) in več panjevskih šopov kraškega gabra (najdebelejše deblo v največjem panjevskem šopu ima prsni premer 26 cm in je visoko okoli 10 m). Kraški gaber se dobro pomlajuje (iz semena in iz panja, tako tudi na samem useku ceste) in je obilen tudi v grmovni plasti, skupaj z vrstami *Cornus sanguinea*, *Coronilla emerus* subsp. *emeroides*, *Crataegus monogyna*, *Euonymus europaea*, *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Juglans regia*, *Viburnum lantana*, *Rubus ulmifolius* in *Ruscus aculeatus*. V zeliščni plasti je obilo bršljana (*Hedera helix*).

Nedvomno je to drugoten, pionirski gozd, saj je bil nekdanji gozd pri gradnji železniške proge pred sto leti gotovo bolj ali manj izsekane oz. samo pobočje zaradi nje temeljito spremenjeno. Pobočja nad železniško progo doslej nismo pregledali, na pobočju med cesto in reko Sočo pa kraškega gabra nismo opazili. Zaradi rastišča, na katerem so očitni človekovi vplivi, dopuščamo možnost, da se kraški gaber na novem nahajališču v srednji Soški dolini pojavlja subspontano (v to dolino bi se npr. lahko »priselil« ob gradnji železnice). Prav tako so tehtni razlogi v prid njegove samoniklosti. Tukajšnje podnebje je vsaj deloma primerljivo s tistim v Kolpski dolini, talne razmere pa s tistimi v Slovenski Istri. Kraški gaber je vitalen in se dobro pomlajuje.

Literatura

- BRUS, R., 1999: Kraški gaber (*Carpinus orientalis* Mill.). In: M. Kotar & R. Brus: Naše drevesne vrste. Slovenska matica, Ljubljana, pp.125–128.
- GOGALA, M., 1991: Razširjenost lesnih rastlin v Sloveniji (po fitocenoloških popisih dr. Maksa

- Wraberja). Diplomski naloga. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana. 93 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJSEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MARTINČIČ, A., 1999: *Carpinaceae* – gabrovke. In: A. Martinčič & al.: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba, Ljubljana. pp. 195–196.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia. Inventario floristico regionale. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia & Università di Trieste, Udine. 898 pp.
- POLDINI, L. (s sodelovanjem G. Oriolo & M. Vidali), 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda Parchi e Foreste Regionali & Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Udine. 529 pp.
- WRABER, T., 1989: Rastline od Krasa do morja. Cankarjeva založba, Ljubljana. 80 pp.

IGOR DAKSKOBLER

62. *Ophioglossum vulgatum* L.

Nova nahajališča v zahodni Sloveniji New localities in western Slovenia

9748/4 (UTM VM02) Slovenija: Julijske Alpe, Tolminsko-Bohinjske gore, pl. Razor, pašnik tik pod planino in pl. kočo, ob planinski poti iz Tolminskih Raven (daljša, položnejša pot), okoli 1290 m n. m.; samo sterilni primerki. Leg. & det. I. DAKSKOBLER, 27. 6. 2004, avtorjev popis.

9847/2 (UTM UM91) Slovenija: Tolminsko, osojna pobočja Kolovrata pod zaselkom Foni, 530 m n. m., košenica. Leg. & det. JOŽE KOSEC & G. PODGORNIK, 4. 6. 2005, delovni herbarij ZRC SAZU.

9848/1 (UTM VM01) Slovenija: Tolminsko, Čiginjsko polje, jugovzhodno od vasi Čiginj, v sestoji z dominantno vrsto *Solidago gigantea*, 200 m n. m. Leg. & det. G. PODGORNIK, 15. 7. 2005; v sestoji z dominantno vrsto *Molinia caerulea*. Leg. & det. I. DAKSKOBLER & G. PODGORNIK, 18. 7. 2005, delovni herbarij ZRC SAZU.

9848/2 (UTM VM01) Slovenija: Tolminsko, spodnja Baška dolina, med Ljubinjem in zaselkom Hum pri Podmelcu, vzhodno pobočje vzpetine Humšček, 310 m n. m., košenica (nekoč njiva). Leg. & det. G. PODGORNIK, 15. 5. 2005 in I. DAKSKOBLER & G. PODGORNIK, 17. 5. 2005, delovni herbarij ZRC SAZU.

Navadni kačji jezik (*Ophioglossum vulgatum*) je ranljiva vrsta iz Rdečega seznama praprotnic in semenk Slovenije (T. WRABER & al. 2002: 8904). Raste na vlažnih ilovnatih travnikih, v združbah modre stožke (zveza *Molinion caeruleae*) in včasih tudi na bolj suhih travščih (T. WRABER 1990: 222). V Posočju so ga popisali tudi v združbah belega gabra (*Asperulo-Carpinetum*, *Ornithogalo pyrenaici-Carpinetum*) in v črnem jelševju (*Cariçi elongatae-Alnetum glutinosae*) – DAKSKOBLER & ČUŠIN (2002).

Po Mali flori Slovenije (MARTINČIČ 1999: 72) je v alpskem fitogeografskem območju redk. Doslej znana nahajališča v Posočju (E. MAYER 1950: 4, JOGAN v T. WRABER 1990: 231, DAKSKOBLER & ČUŠIN 2002: 23, ZELNIK 2005, fitocenološka tabela 6) dopolnjujemo s štirimi novimi in s tem potrjujemo prisotnost te vrste na Tolminskem. Rastišči na planini Razor in pod Humščekom sta omenjeni v pregledu rastlinstva in rastja Baške doline (DAKSKOBLER 2005: 15).